

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1528/2025
15.05.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, Марије Терзић и Добриле Страјина, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Стефан Цветковић, адвокат из ..., против тужене "Моби банка" а.д. Београд, као правног следбеника "Теленор банка" а.д. Београд, чији је пуномоћник Александар Петровић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду и враћања на рад, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3047/24 од 07.10.2024. године, у седници одржаној 15.05.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3047/24 од 07.10.2024. године и пресуда Трећег основног суда у Београду П1 25/24 од 08.03.2024. године, па се предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П1 25/24 од 08.03.2024. године, ставом I изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље па је поништено решење "Теленор банка" а.д. Београд, правног претходника туженог, заведено под бр. ../19 од 13.06.2019. године, којим је тужили отказан уговор о раду бр. ../15 од 24.07.2015. године, са свим припадајућим анексима, као незаконито. Ставом II изреке, обавезан је тужени да тужиљу врати на рад. Ставом III изреке, делимично је усвојен захтев тужиље који се односи на накнаду трошкова парничног поступка, па је тужена обавезана да јој исплати 394.875,00 динара, са законском затезном каматом од наступања услова за извршење па до исплате. Ставом IV изреке, одбијен је захтев тужиље за накнаду трошкова парничног поступка од досуђеног а до траженог износа за износ од 87.750,00 динара, са законском затезном каматом од дана када се стекну услови за извршење па до исплате. Ставом V изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 486.000,00 динара.

Апелациони суд у Београду је, пресудом Гж1 3047/24 од 07.10.2024. године, ставом првим изреке, и потврдио пресуду Трећег основног суда у Београду П1 25/24 од 08.03.2024. године, у ставовима првом, другом, трећем и петом изреке, а жалбу туженог одбио као неосновану. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је изјавила благовремену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужила је доставила одговор на ревизију тужене.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр.72/11... 18/20), у вези одредбе члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, бр. 10/23) и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ни битне повреде из одредбе члана 374. став 1. истог Закона, на коју тужена неосновано у ревизији указује.

Према утврђеном чињеничном стању тужила је, са правним претходником тужене 24.07.2015. године, закључила уговор о раду бр. ../15 којим је распоређена на радно место "менаџер платног промета", за које је захтевана висока стручна спрема VII степен. Анексом бр. 1 Уговора о раду, тужили је промењено радно место, па је распоређена на послове "експерт за домаћи платни промет" у Служби платног промета. Потом је 15.05.2018. године закључен анекс бр. 2. Уговора о раду, којим је тужила распоређена на радно место "експерт за домаћи платни промет", у Служби подршке пословању и платном промету. Коначно, 10.12.2018. године, закључен је анекс бр. 3 Уговора о раду којим је тужила распоређена на послове "експерт за девизни платни промет" Службе подршке пословању и платног промета. Извршни одбор "Теленор банке" а.д. Београд је, на седници одржаној 06.05.2019. године, донео Одлуку заведену под бр. 62/19, којим је усвојен Правилник о систематизацији и организацији послова "Теленор банке" а.д., тако што је Одлука ступила на снагу даном њеног доношења, па је на основу те Одлуке престао да важи Правилник о организацији и систематизацији радних места "Теленор банке" а.д. Београд бр. 270/18 од 24.18.2018. године. На основу ове Одлуке, у Правилнику о систематизацији и организацији послова од 06.05.2019. године у Сектору операције, Служба подршке пословању и платног промета, укинута је радно место на које је тужила била распоређена "експерт за девизни платни промет", а остала радна места у тој служби су остала непромењена. Потом је правни претходник тужене донео одлуку о проглашењу вишка запослених бр. 166/140/19 од 20.05.2019. године, у којој је наведено да ће услед економских и организационих промена у оквиру периода од 30 дана доћи до престанка потребе за радом једног запосленог у друштву и то АА, ВСС 48 година, стаж осигурања код послодавца три године, експерт за девизни платни промет. Тужила је проглашена вишком запослених због потребе за ефикасним обављањем и рационализацијом пословних активности, а самим тим и за другачијом интерном организацијом код послодавца, те организационим променама које за последицу имају престанак потребе за радом извршиоца који је одређен као вишак,

услед престанка потребе за обављањем послова "експерт за девизни платни промет" у оквиру организационе јединице, Служба подршке пословању и платног промета, за које је процењено да су економски неисплативи и организационо сувишни. Пошто број запослених за чијим радом престаје потреба не прелази 10% запослених на неодређено време у оквиру периода од 30 дана, односно не прелази 20% запослених на неодређено време у оквиру периода од 90 дана на основу одредбе члана 153. Закона о раду и тачке 15.6.1. Колективног уговора, не постоји обавеза доношења Програма решавања вишка запослених. Тужили, као запосленој није било могуће решити социјално-економски положај применом мера из члана 155. Закона о раду, због чега јој је отказан уговор о раду, у смислу одредбе члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду, уз исплату отпремнине, у складу са чланом 158.-160. истог Закона и тачком 15.6.2. Колективног уговора. Након доношења побијаног решења о отказу уговора о раду тужили, тужена је закључила Уговор о раду са следећим радницима: ББ, ВВ, ГГ, ДД, ЂЂ, ЕЕ и ЖЖ.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су побијано решење о отказу уговора о раду тужили поништили, као незаконито, а тужену обавезали да тужилу врати на рад, применом одредбе члана 179. став 5. тачка 1., у вези члана 182. и 191. став 1. Закона о раду, налазећи да се у конкретном случају ради о злоупотреби права од стране тужене који је тужилу распоредио на послове радног места "експерт за девизни платни промет" 10.12.2018. године, које радно место је укинато новом систематизацијом усвојеном након пет месеци, на који начин је тужена свесно распоредила тужилу на послове радног места за који није постојала стварна потреба, већ да би имао основа да је прогласи за технолошки вишак. Такође, по оцени нижестепених судова, тужена је у истом периоду имала констатну потребу за запошљавањем нових лица, тако што су закључени уговор о раду са новим запосленима на пословима које је тужена имала могућност да понуди тужили, а ради се о уговорима о раду који су закључивани у јулу, августу и септембру месецу 2019. године.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право, а због тога је чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Одредбом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05 ... 95/18), прописано је да запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдан разлог који се односи на потребе послодавца, ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла и дође до смањења обима посла. Послодавац је дужан да пре отказа уговора о раду, у смислу одредбе члана 179. став 5. тачка 1. истог Закона, запосленом исплати отпремнину у складу са одредбом члана 158. став 1. истог Закона.

На основу одредбе члана 182. став 1. Закона о раду прописано је, да ако откаже уговор о раду запосленом у случају из члана 179. став 5. тачка 1. тог закона (што је овде случај), послодавац не може на истим пословима да запосли друго лице у року од три месеца од дана престанка радног односа, осим у случају из члана 102. став 2. овог Закона (став 1.).

У конкретном случају, тужила је, анексом бр. 3 Уговора о раду, распоређена на радно место "експерт за домаћи платни промет", почев од 10.12.2018. године, које је укинато Правилником о систематизацији и организацији послова "Теленор банке" а.д.

Београд (правни претходник тужене), усвојеним на основу одлуке Извршног одбора "Теленор банке" а.д. Београд, у седници одржаној 06.05.2019. године. Тужила је проглашена вишком запослених због потребе за ефикасним обављањем и рационализацијом пословних активности, а самим тим и за другачијом интерном организацијом код послодавца, те организационим променама које за последицу имају престанак потребе за њеним радом, као радом извршиоца који је одређен као вишак, услед престанка потребе за обављањем послова "експерт за девизни платни промет" у оквиру организационе јединице, Служба подршке пословању и платног промета, за које је процењено да су економски неисплативи и организационо сувишни. Правни претходник тужене није био у могућности да реши социјално економски положај тужиле, применом мера из члана 155. Закона о раду, како је наведено у образложењу побијаног решења о отказу уговора о раду тужилји бр. ../19 од 13.06.2019. године. Пре отказа уговора о раду тужилји је исплаћена отпремнина.

У поступку оцене законитости решења послодавца о престаниу радног односа запосленом, суд цени да ли је послодавац спровео законом прописани поступак, али не и оправданост и целисходност организационих, технолошких и економских мера послодавца и с тим у вези, разлоге за укидање неког радног места. Нижестепени судови су закључили да је то што је тужила, пет месеци пре усвајања новог Правилника о организацији и систематизацији послова бр. 62/19 од 06.05.2019. године, распоређена на послове који су тим Правилником укинута, представља злоупотребу права послодавца које не може да ужива судску заштиту. Међутим, такав закључак нижестепених судова је неразумљив, имајући у виду да је премештај на те послове извршен на иницијативу тужиле, на основу интерног конкурса на који се она сама пријавила, јер је на том радном месту остваривала вишу зараду у односу на зараду радног места на које је претходно била распоређена. Даље, нижестепени судови закључују да је тужени имао могућност да тужилу распореди на друго радно место јер је, након доношења побијаног решења којим је тужилји отказан уговор о раду, тужени запослио више лица у јулу, августу и септембру 2019. године на послове које је, као послодавац, најпре морао да понуди тужилји. Међутим, нижестепени судови нису утврдили да ли се ради о запослењу других лица на исте послове које је тужила обављала, у смислу одредбе члана 182. став 1. Закона о раду, или то није случај. То што је тужена, у периоду када је тужилји отказан уговор о раду, "имала константну потребу за запошљавањем нових лица, па је закључивала уговор о раду са новим запосленима", како закључује другостепени суд, не значи да се ради о пословима које је тужила имала могућност да обавља, на основу њене стручне спреме, знања и способности, пошто те чињенице нису утврђиване.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка јер зависи од његовог исхода, у смислу одредбе члана 163. став 4. Закона о парничном поступку.

У поновном поступку потребно је да првостепени суд, поступајући по налозима из овог решења, чињенично стање у потпуности и правилно утврди како би потом имао могућност да, правилном применом материјалног права о тужбеном захтеву тужиле, донесе правилну одлуку. При одлучивању о трошковима парничног поступка потребно је да има у виду да се не ради о тужбеном захтеву у смислу оцене његове основаности или неоснованости, већ да суд, једном одлуком, одлучује ко сноси трошкове поступка и у ком износу.

На основу одредбе члана 416. став 2. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић